

Møte onsdag den 25. mai kl. 10

President: K a r i L i s e H o l m b e r g

D a g s o r d e n (nr. 82):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 21)
2. Referat

Presidenten: Representanten Jørund Leknes vil framsette et privat forslag.

Jørund Leknes (SV) [10:02:20]: På vegne av representantene Øystein Djupedal, Siri Hall Arnøy og meg selv vil jeg framsette et forslag om å etablere programvarepolitiske retningslinjer for Norge, med sikte på bedre teknologiske løsninger og økt demokrati.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag og tirsdag meddelelser fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsminister Kjell Magne Bondevik
- statsråd Ansgar Gabrielsen
- statsråd Thorhild Widvey

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Bjarne Håkon Hanssen.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [10:03:35]: Jeg har et spørsmål til helseministeren.

Etter forrige legionellautbrudd, i Stavanger sommeren 2001, lovet Regjeringen å iverksette strenge tiltak som skulle forhindre tilsvarende situasjoner i framtiden. Alt tyder på at de tiltakene som ble iverksatt, ikke var gode nok. Det hevdes at reglene for tilsyn og kontroll er gode nok, men det er åpenbart at reglene ikke følges, og at dette ikke avdekkes gjennom god nok kontroll. Det nye utbruddet i Østfold har krevd flere menneskeliv. Det kan vi dessverre ikke få gjort noe med. Nok en gang må vi ha som mål å forhindre at det skal skje igjen.

Hva vil Regjeringen nå gjøre? Og hva slags tiltak planlegger Regjeringen å iverksette?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [10:04:30]: La meg først og fremst si at det er en alvorlig situasjon som har oppstått i Østfold, ved det faktum at 100 mennesker har blitt innlagt på sykehus, hvorav 35 har testet positivt på legionella, og fem dessverre er gått bort.

Etter utbruddet i Stavanger i 2001 ble det satt i gang et omfattende arbeid for å se på hvilke tiltak man burde sette inn for å rense kjøletårn. Det ble laget nye forskrifter, og nåværende helsesjef i Stavanger, Bjørlow, som da var i Folkehelseinstituttet, stod i spissen for å lage en slik veileder. Hvis alle kjøletårn i dette landet ble rengjort slik det fremgår av denne, tror jeg ikke vi hadde hatt situasjonen i Østfold.

Så er det, som representanten sier, mye som kan tyde på at kontrollen av disse ikke har vært tilstrekkelig. Min vurdering pr. i dag er at gitt at denne veilederen var blitt fulgt, hadde vi ikke hatt disse problemene. Da er vi over på kontroll og ettersyn. Vi jobber nå med et alternativt regime til det vi har. Jeg tar som utgangspunkt: Når vi har 600–700 slike installasjoner i Norge, stiller jeg et spørsmål om det er hensiktsmessig at det er 433 kommuner som skal være teknisk kontrollør i forhold til dette. Vi må aldri frata kommunene ansvaret for miljørettede helsetiltak, men tekniske installasjoner som krever høy grad av kompetanse, vet vi at det på andre områder er tillagt andre enn kommunen å sjekke. Det gjelder eksplosjonsvern, det gjelder kjemikalier, det gjelder elektrisitet, steam, autoklaver, lufttanker eller hva det måtte være. Jeg ser derfor at vi på lengre sikt må få et regime som har en annen form for kontroll, og vi må ha en annen form for reaksjoner overfor dem som ikke følger dette. Det kan vi gjøre på mange forskjellige vis. Det jobber vi ganske intenst med. Vi jobber også med mulige akutte tiltak i den situasjonen vi er i nå, for at landets kjøletårn skal være i en annen «shape» når vi går inn i sommersesongen, som er den farligste tiden på året når det gjelder oppblomstring av legionella.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [10:06:41]: Jeg takker for svaret.

Jeg skjønner at det er mange ting man må tenke igjennom når man skal bestemme hvordan et nytt system skal organiseres. Men det viktige nå er kanskje å fokusere på hva et nytt system må inneholde av viktige enkeltelementer. Jeg mener i hvert fall at vi må få på plass et system der eiere av kjøletårn må kunne dokumentere at anlegget deres er rent og i orden, og at det må stilles krav til at det finnes slik dokumentasjon, slik at man ved en henvendelse enkelt må kunne framvise at det er kontrollert og funnet i orden.

Det må også innføres et system der det føres jevnlig kontroll med at eierne faktisk har gjort det de skal gjøre. Dersom eierne ikke har gjort det de skal gjøre, må anlegget kunne stenges umiddelbart. Det må også være tydelige regler, streng oppfølging, og det må umiddelbart slås ned på brudd. Er statsråden enig med meg i det?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [10:07:37]: Når det gjelder det som representanten her ramser opp som en

overordnet strategi for et fremtidig regelverk, må jeg vel si at jeg i realiteten deler hvert ord. Det er dette som er utgangspunktet for det vi nå jobber med. Vi må ha ordninger tilsvarende det vi for øvrig har i industrien, et område jeg kjenner ganske godt. Der har man sertifiseringsordninger, og der har man kontrollordninger. Hvis man ikke har orden i sysakene når det gjelder en trykktank med et stort skadepotensial, får man ikke lov til å bruke den trykktanken, og da er det øyeblikkelig aksjon fra dem som er ansvarlige for kontrolltiltaket. Slik bør det være også i forhold til dette, og jeg vurderer det slik at det ikke er forholdsmessighet mellom de mulige reaksjonene på dette området når det gjelder en teknisk installasjon som har et stort skadepotensial, og de mulighetene man har.

Det andre er jo det faktum som stikkprøver nå viser, at kontrolløren, dvs. kommunen, kanskje ikke har hatt den nødvendige oppmerksomheten knyttet til dette. Jeg tror det vil være klokt å sentralisere dette på en annen måte enn å ha 433 kontrollører.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Trond Giske.

Trond Giske (A) [10:08:57]: Det kan vel knapt finnes noen viktigere oppgave vi har som politikere, enn å ta vare på folks liv, helse og trygghet. Dette rammer jo ikke bare dem som blir syke, og familiene til dem som dør, men det rammer også et helt samfunn, som preges av frykt, og som får sin bevegelsesfrihet begrenset.

Professor ved Universitetet i Stavanger Terje Aven, som er spesialist på risikostyring og samfunnsikkerhet, sier at det er en skandale at dette får fortsette, og at sikkerhetstenkningen i Norge altfor mye preges av at man reagerer når noe skjer, i stedet for å være i forkant. Det verste med denne saken er at dette har skjedd tidligere. I 2001 mistet sju mennesker livet ved et tilsvarende utbrudd i Stavanger.

Og spørsmålet er: Hvorfor har man ikke sørget for at ikke bare reglene er på plass, men også kontrollen av at reglene følges? Det er jo det vesentlige i forhold til sikkerhet og trygghet. Og spørsmål nr. 2: Når vil en slik kontroll være på plass, og hvordan vil statsråden rapportere tilbake til Stortinget at systemene er i orden?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [10:09:59]: Det er helt definitivt at alle som driver med skadeforebygging, ønsker å komme i forkant av enhver krise. Derfor er det slik – dessverre – at de fleste av de regelverk vi har knyttet til forebygging av skader og kriser, er et resultat av en tidligere krise, enten det gjelder sjøfartslovgiving eller hva det måtte være.

Forrige gang ble det som var anbefalt fra alle disse miljøene som det nå refereres til, gjort. Daværende helseminister Høybråten gjennomførte til punkt og prikke i forskriftsendrings form og i pålegg det som var av faglige anbefalinger. Nå viser det seg at de som skulle kontrollere, nemlig kommunene, ikke har gjort den biten som kanskje var aller viktigst. Det er det sikkert et sammensatt ansvarsforhold til, men det som er det viktige, er at vi gjør

dette på en annen måte nå. Som det fremgikk av svaret til representanten Hanssen, har vi ganske klare tanker om akkurat det.

Presidenten: John I. Alvheim – til oppfølgingsspørsmål.

John I. Alvheim (FrP) [10:11:12]: Tragedien i Fredrikstad er ille. Det er mange ulike instanser som er involvert, og som bør ta ansvar når den tid kommer. På den annen side synes jeg ikke at tidspunktet nå er inne – når vi har fire alvorlig syke pasienter liggende i respirator – til å lete etter syndebukker. Det må vi komme tilbake til når denne situasjonen er avklart.

Mitt konkrete spørsmål til helseministeren i så måte: Kan helseministeren garantere at mange av de pasientene som nå har denne sykdommen, og som trenger en kortvarig eller langvarig oppfølging av sin lungesykdom, ikke selv skal bære det økonomiske tapet ved dette? Går Regjeringen inn og dekker fullt ut de utgifter som blir påført den enkelte pasient over kortere eller lengre tid?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [10:12:29]: Jeg er veldig enig med representanten Alvheim i at det som er prioritet én, er behandling av dem som har symptomer, ikke minst av dem som har positiv diagnose, og dernest er det selvfølgelig å finne smitekilden. Men vi har selvfølgelig brukt det meste av energien på å få tak i de pasientene som skal til behandling.

Jeg var selv i Fredrikstad i går. Jeg har hatt et møte med Helse Øst nå på morgenen, og det er ingen indikasjoner på at ikke håndteringen av den enkelte pasient er absolutt tilfredsstillende. Vi har senket terskelen i forhold til å gi anbefalinger om å komme inn for å sjekke dette ut. Nå synes det heldigvis som om antall tilfeller er på hell. Mye kan tyde på at dette var et punktutslipp en eller annen gang i første halvdel av mai, og at antall smittede nå er på vei tilbake.

Når det gjelder den enkelte pasient og den økonomiske situasjonen knyttet til den behandlingen som skal gis, følger det selvfølgelig av helselovgivningen. Det får man vederlagsfritt i dette landet.

Presidenten: Sigbjørn Molvik – til oppfølgingsspørsmål.

Sigbjørn Molvik (SV) [10:13:40]: Det kan nok diskuteres – etter det som skjedde i Stavanger, og den tragedien vi nå ser i Østfold – om veilederne er gode nok når det gjelder tilsyn og kontroll. Nå hører jeg at helse- og omsorgsministeren sier at han på lengre sikt vil vurdere et nytt regime for dette, men det vil åpenbart måtte ta tid.

Spørsmålet blir da: Hva vil helseministeren gjøre på kort sikt for å sørge for at både veiledere, kompetanse og ressurser hos dagens kontrollregime, altså kommunene, er slik at man på en langt bedre måte vil være i stand til å følge opp eierne og kjøletårnene?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [10:14:23]: Vi jobber parallelt med fire ting:

1. å ta seg av pasienten
2. å finne smitekilden
3. å vurdere midlertidige tiltak
4. å vurdere hvilke permanente ordninger vi skal ha

Når det gjelder midlertidige tiltak, har jeg nå på morgenen hatt møte med Folkehelseinstituttet, Sosial- og helsedirektoratet og Helsetilsynet for å se på mulige tiltak som bør settes inn, kanskje allerede før sommeren. Smittevernlovgivningen gir oss hjemmel til å gripe inn også i forkant, for å bidra til at det ikke blir utbrudd av liknende art. Smittevernlovgivningen og tilhørende rettskilder sier veldig klart at det er en mulighet vi har. Det har vi nå til vurdering. Jeg ser det som sannsynlig at det vil bli satt inn tiltak som gjør at når vi kommer til sommeren, har alle som har et tårn, fått en plikt til å ha gjennomført den rensingen som denne forskriften og denne veiledningen krever. Jeg kan si at den ordren allerede er gått ut til alle byggeid av foretak under Helsedepartementet.

Presidenten: Magnhild Meltveit Kleppa – til oppfølgingsspørsmål.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [10:15:42]: Det er nok mange som er overraska over at dette kunne skje igjen, med det alvoret som låg over Stavanger i 2001, og òg med dei mange løfta som vart gitt i høve til alt som skulle gjerast. Eg vil gi ros til statsråden for at han så konstruktivt har gripe fatt i dette. Han understrekar at pasienten no er fokus nr. 1, og at det å finna smitekjelda er fokus nr. 2.

Så forstår eg det òg slik at han no innser at det å utarbeida ein rettleiar ikkje er nok. Eg trur at det er eit blindspor å fokusera på at det er 433 kommunar, for dette skjer jo i to store kommunar. Men eg trur det er veldig viktig å fokusera på å spela på lag og samarbeida for no å finna det rette regelverket og dei rette kontrollordningane, framfor å bruka noko særleg meir tid på å skulda på kvarandre. Eg ber statsråden stadfesta det.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [10:16:52]: Jeg vil først totalt ta avstand fra det som måtte være forsøk på å understreke at man skylder på hverandre. Det har ikke vært en del av det bildet som vi har tegnet av dette. Vi har en klar lovgivning om ansvarsforhold knyttet til disse tingene. Og jeg vet hvor korken sitter på flasken, den sitter på toppen. Det er det ingen tvil om.

Når det gjelder løfter og ikke løfter, vil jeg også understreke at alle de tiltak som ble foreslått, er gjennomført. De forskriftene som ble utferdiget, var det ingen – ei heller i denne sal – som mente noen annet om. Det var en ganske stor oppmerksomhet knyttet til dette. Hvis alle hadde fulgt denne veilederen, så hadde vi ikke hatt dette problemet. Men det som er viktig nå fremover, er at vi samarbeider med alle dem det er relevant å samarbeide med, for å få input til hva vi skal gjøre fremover, på bakgrunn av den dyrekjøpte erfaringen vi nå har. Jeg har bl.a. tatt kontakt med Veritas, som jeg vet er en stor global aktør på sertifisering av mangt som har stort skadepotensial, for å få deres syn. Jeg føler meg ganske sikker på at vi i

løpet av relativt kort tid vil kunne konkludere med hovedlinjene i et nytt regime, som jeg definitivt tror bedre skal ivareta helseaspektet som ligger i dette.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Carl I. Hagen (FrP) [10:18:16]: Jeg har et spørsmål til statsministeren.

Stortingsvalget den 12. september nærmer seg, og det er vel siste gang statsministeren er i spontan spørretime før valget. I den offentlige debatt omkring valgkampen, som er begynt, er regjeringsspørsmålet av betydelig interesse etter at de rød-grønne partier har slått seg sammen, og det ikke er noe tilsvarende på ikke-sosialistisk side.

Jeg vil gjerne spørre statsministeren om hvilke konsekvenser og konklusjoner han vil trekke av et valgresultat hvor Høyre og Fremskrittspartiet får rundt 18–20 pst., Kristelig Folkeparti 7–8 pst., og Venstre ligger over sperregrensen, altså et fortsatt ikke-sosialistisk flertall i Stortinget, men med betydelige endringer de ikke-sosialistiske partiene imellom. Mitt spørsmål gjelder altså konklusjoner og tiltak: Hvorledes akter eventuelt statsministeren å håndtere og forholde seg til et slikt valgresultat?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:19:20]:

Først vil jeg si at vi står overfor to klare regjeringalternativ ved det forestående stortingsvalget, nemlig den nåværende samarbeidsregjering, som har en god balanse mellom sentrum og Høyre, og det som jeg ikke vil kalle en rød-grønn-regjering, for det blir en blass grønnfarge i den, men en rød regjering. Det er de to klare alternativene, og det er en fordel for folk. Jeg vil naturlig nok ikke begynne å spekulere i bestemte utfall av valgresultatet, hvilken prosenttilslutning de ulike partiene vil måtte få, og hvilke tiltak statsministeren da vil treffe. Det ville være å spille fra seg alle kort på forhånd, og selv om jeg ikke er en erfaren kortspiller, så vet jeg så mye at det har jeg altså ikke tenkt å gjøre. Jeg håper at valget gir grunnlag for en fortsatt ikke-sosialistisk samarbeidsregjering. Jeg mener at det alternativet vi nå har, er det beste. Det håper vi selvsagt at også Fremskrittspartiet mener, slik som de gjorde i 2001, etter å ha fått svar på en god del spørsmål som ble stilt. Jeg synes den formen for avklaring vi da hadde, står seg godt.

Vi har jo hatt gleden av å samarbeide med Fremskrittspartiet i mange saker denne fireårsperioden, bl.a. flere budsjett. Men som representanten Hagen utmerket godt vet, har vi også sett det som viktig og nødvendig å kunne samarbeide med andre partier om andre viktige saker hvor Fremskrittspartiet har vært en motstander av Samarbeidsregjeringens politikk, faktisk i en del viktige verdispørsmål. Vi kan ikke avskjære oss den muligheten hvis vi får et grunnlag for å fortsette.

Men hvis ikke de røde – parentes grønne, parentes slutt – partiene får et flertall ved høstens valg, ser Samarbeidsregjeringen det slik at vi kan fortsette inntil noe annet måtte være bevist.

Carl I. Hagen (FrP) [10:21:25]: Betyr det i realiteten at statsministeren har til hensikt å følge litt av den lin-

jen som statsminister Kåre Willoch hadde i 1985, da det rene flertall for Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet ble borte, men Fremskrittspartiet kom i en såkalt vippeposisjon? Statsminister Willoch foretok seg da ingenting – ingen samtaler, ingen konsultasjoner i det hele tatt – på tross av at grunnlaget for Regjeringen var endret gjennom stortingsvalget.

Betyr det som statsministeren nå har sagt, at han vurderer det dit hen at betydelige endringer som velgerne i tilfelle ved valg gjør i Stortingets sammensetning, endringer innenfor de ikke-sosialistiske partier, og eventuelt det faktum at statsministerens eget parti skulle bli halvert, for statsministeren ikke vil medføre noen konsekvenser? Er det slik å forstå at statsministeren mener at dette er helt ubetydelig når det gjelder regjeringsspørsmålet?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:22:18]:

For det første tror jeg ikke vi skal foreskrive valgresultatet i dag. På de siste gallupene har faktisk Kristelig Folkeparti hatt klart bedre resultat enn det Hagen nå antydte, selv om mange ynder å framstille det akkurat slik som Hagen nå gjorde det. Jeg tror faktisk at vi er på vei oppover, og det har skjedd større endringer i tilslutning tidligere i løpet av den tiden som vi nå har fram til valget, enn det som trengs for at vi skal nå vårt mål om en tosifret tilslutning.

Ingen situasjon etter et valg er uten videre sammenliknbar, ei heller vil det som måtte skje etter valget i 2005, kunne sammenliknes med det som skjedde etter valget 20 år tilbake, da statsministeren var Kåre Willoch. Om Fremskrittspartiet skulle komme i en vippeposisjon etter valget til høsten, er jo ikke det noe nytt i forhold til inneværende periode. Fremskrittspartiet er jo også – for å bruke dette begrepet – i en vippeposisjon nå, og jeg synes at den formen for kontakt vi hadde med Fremskrittspartiet etter valget i 2001, står seg godt som modell også for 2005.

Presidenten: Det blir to oppfølgings spørsmål – først Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:23:44]: Det som i så fall er nytt, er jo at de rød-grønne partiene har samlet seg som et regjeringalternativ, hvilket antakeligvis vil gjøre det vanskeligere for den sittende regjering å ha dette sak til saksamarbeidet som de snakker om. Det betyr jo de facto at skal man ha en regjering utgått av ikke-sosialistiske partier, så avhenger det av et samarbeid mellom de partiene som utgjør et flertall. Jeg trodde at hele hovedpoenget med valg var at velgerne skulle få avgjørende og demokratisk innflytelse over styringen av Norge. Slik jeg tolker statsministeren nå, kan det høres ut som om nær sagt uansatt hva velgerne vil, så vil statsministeren være fast bestemt på ikke å hensynta det, hvis det skulle være slik at det er et stort fremskrittsparti som vil være avgjørende for hvorvidt det vil være et ikke-sosialistisk flertall i denne sal etter valget. Det vil jeg gjerne be statsministeren bekrefter eller avkrefter om han mener.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:24:46]: Ja, gjennom et valgresultat kan partiene få større eller

mindre innflytelse, og det skal respekteres. Men det er jo ikke slik at det største partiet, f.eks., automatisk får regjeringsmakt, da skulle jo Arbeiderpartiet hatt det i inneværende periode. Så det er jo ikke automatikk og matematikk dette dreier seg om. Skjer det store forskyvninger ved høstens valg, vil selvsagt statsministeren og Regjeringen vurdere den situasjonen som har oppstått. Det er jo ikke slik at f.eks. mitt parti regjerer for enhver pris hvis vi føler at vi ikke får innflytelse stor nok. Men er det grunnlag for at Samarbeidsregjeringen fortsetter, og hvis ikke Fremskrittspartiet sier at de vil ha en rød regjering isteden, så ser jeg ikke noe avgjørende for at vi da uten videre skal tre tilbake. Det at de røde partiene – jeg tror, som sagt, at grønnfargen blir svært blass – har samlet seg om et regjeringalternativ, betyr vel neppe at hvis de kommer i mindretall, så vil de avskjære seg innflytelse i neste fireårsperiode og ikke samarbeide med Samarbeidsregjeringen i enkeltsaker. Det tror jeg absolutt de vil gjøre.

Presidenten: Øystein Djupedal – til oppfølgings spørsmål.

Øystein Djupedal (SV) [10:25:59]: Dette replikkordskiftet var ganske interessant: det at Hagen lovrer for å komme inn i varmen for enhver pris, og den måten det er mulig for statsministeren å avvise Fremskrittspartiet på.

Hvis en ser på det som har skjedd i denne perioden, har jo denne regjeringen sittet med støtte fra Fremskrittspartiet, og Fremskrittspartiet har egentlig vært en veldig lojal støtte for regjeringen Bondevik. Det betyr at alle de som har stemt på Hagen i denne perioden, har fått Bondevik og Høybråten, og det kommer de da også til å få i neste periode. Det er interessant å se at statsministeren kan avvise Fremskrittspartiet og ta dem for gitt. Og det er all mulig grunn til å ta Fremskrittspartiet for gitt, for på tross av at Fremskrittspartiet lover i øst og vest og har landsmøter der man går inn for gratis ferjer og gratis skolemat, er de, og har de vært, når det kommer til virkeligheten, lojale, billige støttespillere for Regjeringen. Det er interessant å se dette, for det gir perspektiv på valget. Det betyr at alle de som ønsker å stemme Fremskrittspartiet til høsten, de vet med sikkerhet at de får Bondevik på kjøpet, og det var kanskje ikke det de hadde tenkt.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:27:03]: Jeg skjønner at det er en yndet sport nå hos de røde å skremme med Bondevik, Høybråten og Haugland. Det må en selvsagt gjerne prøve seg på, hvis en vil spille på misfornøyde fremskrittspartivelgere. Men det Djupedal da legger opp til, er å spille på en misnøye med at vi øker bistanden til verdens fattige, at vi fører en stø økonomisk politikk som har bidratt til en rekordlav rente, at arbeidsledigheten er på vei ned, at ventetiden ved sykehusene er nærmere halvert. Så hvis dette er Djupedals gjennomgangsmelodi, at han ved å personifisere denne politikken skal forsøke å skremme, må han gjerne forsøke seg på det, men vi står faktisk oppreist på vår politikk. Vi fører en mer offensiv miljøpolitikk enn det arbeiderpartiregerin-

gen gjorde, derfor blir grønnfargen når Arbeiderpartiet kommer til å overkjøre SV i slike spørsmål, blass. Men jeg skjønner at SV vil inn, og med den økonomiske politikk og sikkerhetspolitikken SV står for, blir det jo en betydelig usikkerhet i sentrale deler av norsk politikk.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV) [10:28:23]: Jeg har et spørsmål til statsministeren.

Først en liten kommentar: Det skal ikke koste SV mange kalorier å bli grønnere enn denne regjeringen her. Men vi har større ambisjoner enn som så.

Det jeg hadde tenkt å spørre statsministeren om, er fattigdom i Norge. Det har kommet nye tall fra Statistisk sentralbyrå som viser at det blir flere fattige med Bondevik, og at fattigdommen har økt med 24 pst., i et av verdens rikeste land, fra 2001 til 2003. På landsmøtet i Kristelig Folkeparti i 2003 sa Kjell Magne Bondevik: Ja, vi har et fattigdomsproblem også i Norge – jeg bestemte meg for at hvis jeg igjen skulle lede en regjering, ville jeg ta tak i dette problemet. Nå viser det seg altså at det går motsatt vei av det Kristelig Folkeparti ønsker i kampen mot fattigdom – fattigdommen reduseres ikke, den økes. Mitt spørsmål til statsminister Kjell Magne Bondevik er: Vil det være denne regjeringens og hans personlige største nederlag at fattigdommen faktisk har økt og ikke gått ned når denne stortingsperioden er over?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:29:31]: Jeg skal selvsagt svare på det. Men siden Kristin Halvorsen innledet med noe helt annet, nemlig miljøpolitikken, vil jeg si at det er jo ikke SVs miljøpolitikk jeg har stilt spørsmål ved, men hva som blir resultatet av en rød regjeringens miljøpolitikk. En vet hvordan Arbeiderpartiet ivrer for forurensende gasskraftverk, og Senterpartiet vil ha en vernepause. Det er jo denne politikken Kristin Halvorsen skal stilles overfor, og det er disse hun skal samarbeide med.

Så vil jeg også ha sagt, for at ingen misforståelser skal bre seg, at jeg tar ingen partier for gitt, ei heller Fremskrittspartiet. Vi har respekt for det, og vi vil ha respekt for den tilslutning det partiet måtte få. Men vi har som sagt ikke sett grunnlag for et fast organisert samarbeid.

Så til fattigdomsproblemet. Fattigdomsproblemet er ikke løst. Det er derfor vi bl.a. i revidert nasjonalbudsjett setter inn nye 100 mill. kr, pluss 50 mill. kr i rusomsorgen. Det er derfor Samarbeidsregjeringen, som den første norske regjering, la fram en handlingsplan. Tiltakene begynner å virke. Flere bostedsløse får tilbud, flere rusavhengige får tilbud, flere fattige får tilbud om bostøtte. Så tror jeg at Kristin Halvorsen gjør klokt i å gå litt bak statistikken. Det dreier seg om, er hvor mange det er som ligger under 50 pst. av den såkalte medianinntekten. Medianinntekten er: Hvis en tar hundre personer som er et tverrsnitt av det norske folk, er medianinntekten inntekten til person nr. 50, altså midt på. Da er faktisk situasjonen den at hvis alle, også de fattigste, f.eks. skulle få fordoblet sin inntekt, ville det bli like mange eller flere fattige etter

denne definisjonen. Studenter er også med, og de som lever bare på lån, er i definisjonen fattige. Antallet studenter har økt – og vi er vel glad for at det antallet har økt.

Ting tyder nå på at trenden er snudd. Dette var en statistikk fram til 2003. Da var ledigheten ganske høy, inntektsøkningen var høy, og det gjorde at flere falt under medianinntekten. De trendene snur nå, og ting tyder på at også tallene snur.

Kristin Halvorsen (SV) [10:31:41]: Jeg synes jo det er en betydelig spakere statsminister, med et betydelig lavere ambisjonsnivå i forhold til å bekjempe fattigdommen enn det vi har sett tidligere, og enn det vi så i Bondevik I-regjeringen. Da var tonen fra denne statsministeren en helt annen og ambisjonsnivået mye høyere.

Jeg har noen spørsmål som jeg ber statsministeren om å gå inn i. Det ene er: Er det noe eksempel internasjonalt på at et land og en regjering som har bedrevet en systematisk høyrepolitikk i den økonomiske politikken, nemlig gitt ut skattelette på toppen og dratt inn på trygdeutbetalinger i bunnen, har klart å bekjempe fattigdom? Så vil jeg gjerne gjenta det spørsmålet jeg stilte innledningsvis. Dette er nemlig en statsminister som har sagt at han har høye mål når det gjelder å bekjempe fattigdom, og uansett om definisjonene kan være litt krevende å sette, viser alt materiale vi har til nå, at forskjellen øker og fattigdommen øker. Vil det være statsministerens største nederlag?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:32:48]: Det siste er ikke riktig. Kristin Halvorsen må gjerne skru seg opp retorisk, men jeg ber om at hun holder seg til fakta.

Fakta er at flere av de fattigste i Norge nå får bedre hjelp. Vi satte inn tiltaksplanen fra 2002. Dette er en statistikk som går fram til 2003. Tiltakene begynner nå å virke. Jeg ber Kristin Halvorsen om å holde seg til fakta. Flere bostedsløse får hjelp, flere rusavhengige får hjelp, og flere av dem som er nederst på stigen, får hjelp. Det er ikke statistikk, men det er målrettede tiltak til disse som hjelper. Når det generelle inntektsnivået stiger, stiger også medianinntekten. Da kan faktisk noen flere falle under 50 pst. av medianinntekten, selv om de har fått det bedre. Det er sannheten.

Men jeg er ikke fornøyd. Vi er ikke framme. Vi har de samme ambisjonene og det samme engasjementet som vi hadde tidligere, hvis Kristin Halvorsen skulle lure på det. Den politikken vi fører nå, gir flere arbeidsplasser – nesten 20 000 flere sysselsatte det siste året. Det er det viktigste tiltaket for å få folk ut av fattigdom.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Karin Andersen.

Karin Andersen (SV) [10:34:04]: Regjeringen peker hele tida på fattigdomspakken når de skal vise at de har gjort noe for de fattige. Men realiteten er at de usosiale kuttene som denne regjeringen har stått for, de som rammer folk som er uten arbeid, eller som er syke, beløper seg til over dobbelt så mye som fattigdomspakken. I tillegg til

det har Regjeringen gitt skattelette på 19 milliarder kr, mest til høyinntektsfamilier. I år inneholder fattigdomspakken 255 mill. kr, og bare tre av kuttene på de arbeidsledige og attføringens nuller ut denne. 100 mill. kr i revidert, sier statsministeren. Ja, i kommunalkomiteen sitter vi nå og behandler en sak om nye kutt i dagpengene, som i årssum beløper seg til 90 mill. kr. Så dette er rett og slett ikke sant.

Innsær ikke statsministeren nå som fattigdommen øker, at høyrepolitikken som går ut på å ta fra syke og arbeidsledige og gi til de rike og friske, er feil medisin hvis man virkelig vil bekjempe fattigdommen?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:35:14]: Skal vi hjelpe de fattige, må vi hjelpe de fattige. Da er faktisk ikke skattepolitikken for dem med høye inntekter avgjørende for hvordan de fattige har det. Derfor vil jeg fastholde at flere av de fattigste i Norge har fått det bedre. Men vi er ikke framme. Så denne statsministeren, hvis han får fortsette, kommer til å fortsette å kjempe for målrettede tiltak til de fattigste i Norge. Og denne regjeringen var den første som la fram en plan for det. Røde regjeringer tidligere har ikke gjort det. Fattigdommen økte, og da ikke bare i et snitt, som vi nå har fått tall for, men for de virkelig fattige.

Dette sier jeg ikke som noen unnskyldning, men sannheten er at når ledigheten stiger og flere kommer ut av arbeidsmarkedet, som det var en tendens til fram til 2003, får man flere som faller under medianinntekten. Og når det generelle inntektsnivået stiger kraftig, får man også flere under, selv om mange av dem som sitter nederst ved bordet, har fått det bedre. Men vi er ikke fornøyd. Skatteletten har stort sett gått til bedriftene for å øke sysselsettingen, og derfor har Arbeiderpartiet stemt for langt over halvparten av den. De kuttene representanten viser til, de er for å styrke arbeidslinjen for å få flere inn i arbeid.

Presidenten: Bjarne Håkon Hanssen – til oppfølgingsspørsmål.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [10:36:37]: Det stemmer jo at Regjeringen har fått hele Stortinget med seg på å iverksette nye tiltak for folk som har gått lenge på sosialhjelp, for rusmiddelmissbrukere og for bostedsløse, f.eks. Men det interessante er å se på hvordan Regjeringen finansierer disse nye tiltakene. Det er da vi ser at Regjeringen ganske systematisk finansierer tiltak for de aller fattigste ved å ta fra dem som har nest minst. Da ser vi at de som betaler for nye tiltak for folk som har gått lenge på sosialhjelp, er de som er arbeidsledige. De som har nest minst, som har mistet mye inntekt og går på ledighetsstrygd, skal få enda mindre.

Mitt spørsmål til statsministeren må være: Forbauser det statsministeren at vi faktisk får flere fattige i Norge, når Regjeringen fører en politikk hvor man tar fra de arbeidsledige, som har en liten ledighetstrygd, og gir dem enda mindre? Synes statsministeren det er overraskende at det fører til at antall fattige øker?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:37:37]: Jeg synes vel kanskje også representanten Bjarne Håkon Hanssen bør gå litt bak statistikken og spørre seg hva dette dreier seg om. Det dreier seg altså om andelen av dem som er under den såkalte medianinntekten, altså en midtels inntekt. Det kan faktisk bli flere av dem, selv om en øker inntektsnivået i bunnen. Dette sier jeg ikke som en unnskyldning, men som et faktum. Det er trolig det som ligger bak.

Dette var en statistikk fram til 2003. Da var ledigheten ganske høy, inntektsøkningen var høy, og til sammen gjorde det at dette skjedde. Det betyr ikke at de som virkelig trenger det aller mest, har fått mindre. Det ber jeg Bjarne Håkon Hanssen merke seg.

Nå er ledigheten på vei ned, bl.a. på grunn av denne regjeringens politikk. Vi har fått mer moderate inntektsoppgjør. Ting tyder på, også når det gjelder statistikken over sosialhjelpsutbetalingene, at trenden er i ferd med å snu.

Når det gjelder de kuttene Bjarne Håkon Hanssen viste til – uten at jeg har tid til å gå inn på dem i detalj – har de arbeidslinjen som hensikt, nemlig å bringe folk tilbake i arbeid istedenfor at de skal være på passive trygdemottak. Det er fornuftig for å bringe folk ut av fattigdommen.

Presidenten: Magnhild Meltveit Kleppa – til oppfølgingsspørsmål.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [10:38:51]: I 1999 var statsministeren sin strategi ein politikk for utjamning. Då var det viktig med forsterka innsats for å få fleire i arbeid. Det var viktig med ein meir sosial bustadpolitikk, med betre offentlege tenester, med eit tettare sosialt tryggleiksnett og med eit meir rettferdig skattesystem.

Dagens regjering har endra strategi, frå utjamning til målretta tiltak for dei aller vanskelegast stilte, finansierte med kutt for dei nest fattigaste. Det betyr at det har blitt vanskelegare økonomisk å bli sjuk, å bli ledig og å vera einsleg i dette landet.

Mitt spørsmål er: Er statsministeren no villig til å re-urdera sin strategi, til å la vera å lytta til Høgre, og til å sjå på det som han stod saman med Senterpartiet om i 1999, for å unngå fleire stygge sosiale kutt overfor dei nest fattigaste?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:39:59]: Jeg er fortsatt overbevist om at vi trenger målrettede tiltak mot de fattigste. Det hjelper ikke de fattigste om vi treffer tiltak for andre grupper. De fattigste må hjelpes av målrettede tiltak mot de fattigste.

Vi trenger de generelle velferdsordningene. Dem har vi hatt i Norge i mange år, og vi bygger dem ut. Men de hindret ikke at vi fikk et økende fattigdomsproblem, som vi også hadde under tidligere regjeringer – og under vår felles regjering. Ved hjelp av bl.a. daværende sosialminister Kleppa fikk vi analysert hvilke grupper som er de fattigste i Norge. Da håper jeg at vi kan være enige om at vi må sette inn tiltak mot dem, for nå vet vi mer om dem. Vi vet at det gjelder en del innvandrermiljøer, vi vet at det gjelder rusavhengige, vi vet at det gjelder bostedsløse, og

vi vet at det gjelder langtids sosialhjelpsmottakere. Ja, så satte vi inn tiltak mot dem! Vi har økt bevilgningene gjennom denne perioden med – så vidt jeg husker – et sted mellom 3 og 4 milliarder kr for disse, og vi kommer med ytterligere tiltak i revidert budsjett nå. Det må vi fortsette med. Vi skal også arbeide for utjamning.

Dette er ikke et spørsmål om å lytte til Høyre, dette er et spørsmål om å hjelpe de fattigste.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:41:15]: Jeg har et spørsmål til statsministeren.

Kommuneøkonomien er hardt presset. Det går ut over velferden, det går ut over skoletilbudet, og det går ut over eldreomsorgen. NRK melder i dag at færre får sykehjems plass i dag enn i 2001, og at det er færre ansatte i eldreomsorgen enn før.

Svært mange forstår at kommuneøkonomien er presset. De eneste som i dag ser ut til å ha vanskelig for å forstå at kommunene er i en stram økonomisk situasjon, er den sittende regjeringen.

Senterpartiet er ikke så ofte enig med VGs lederskrifter, men til og med de ser ut til å ha forstått poenget, når det skrives i en leder at når slanking av kommunene har gått så langt at det rammer gamle og syke, og at skoletilbud kuttes, da er strikken tøyd for langt. Det bør også Regjeringen være enig i, skriver VG.

Spørsmålet er: Er ikke statsministeren også enig i at strikken overfor en stram kommuneøkonomi er tøyd for langt? Dagens økonomiske politikk går ut over den lokale velferden, den går ut over skoletilbudet, og den rammer eldreomsorgen.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:42:29]: Når det gjelder kommuneøkonomien, er bildet ganske nyansert. Det er en del kommuner som fortsatt har det veldig vanskelig, det er jeg enig med representanten Arnstad i. Men det er også mange kommuner som har kommet i en klart bedre økonomisk situasjon, og generelt har det vært en vekst. Den veksten skal fortsette, også i statlige overføringer. Det har Regjeringen foreslått i kommuneproposisjonen som nå ligger til behandling i Stortinget.

Når jeg bringer fram noen tall nå, er ikke det for å understå at jeg vet at det er vanskelig i mange kommuner. Men sannheten er at det i tråd med hva vi lovet i Sem-erklæringen, har vært en realvekst i kommunenes inntekter i denne perioden på 1,6 pst. og i frie inntekter på 0,9 pst. Sannheten er også at en brukerundersøkelse viser at brukerne av kommunale tjenester var mer fornøyd siste året enn de var året før. Det er også blitt en bedre balanse i kommuneøkonomien. Netto driftsresultat for kommunesektoren samlet var på 2,4 pst. i 2004, mot 0,6 pst. året før, altså en klar forbedring.

Når det gjelder omsorgssektoren, som det var spesielle tall for i nyhetene i dag, er vi ikke framme ved målet ennå. Men sannheten er at hvis en tar hensyn til sykefraværet, er antallet utførte årsverk i pleie- og omsorgssektoren om lag det samme i 2004 som i 2003. Det er en økning i antall

mottakere av hjemmetjenester, fra 161 000 til 163 000, og vi har opprettholdt antallet plasser i institusjoner og pleie- og omsorgsboliger totalt sett.

I dag var det spesielt fokusert på sykehjemsplasser. Da skal en ta med i beregningen at det er bygd nesten 39 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger i eldrehandlingsplanperioden. Spesielt har det vært mange omsorgsboliger, og det gjør kanskje at antallet i sykehjem har gått noe ned, fordi flere av dem kan være i omsorgsboliger.

Marit Arnstad (Sp) [10:44:38]: Jeg vet ikke helt om driftsresultater bør være noe suksesskriterium for denne regjeringen. Driftsresultatene i kommunesektoren i 2003 var jo historisk lave, så det skulle bare mangle om det ikke tok seg litt opp i 2004.

Jeg ser også at Regjeringen ofte har brukt det faktum at det ikke lenger er så mange kommuner som står under administrasjon. Men det er ikke noen sak å komme seg ut av listen over dem som står under administrasjon. Det er bare å kutte i velferdstilbud til befolkningen i kommunene. Det er bare å skjære inn til beinet, så kommer en seg ut av det, men det er ikke noe godt suksesskriterium for velferden i en kommune.

Jeg skjønner at Regjeringen fastholder at de mener det går bedre i kommunesektoren. Samtidig sier statsministeren at en ikke er framme ved målet. Da er jo spørsmålet: Hvilke ambisjoner har Regjeringen for å trappe opp innsatsen i den lokale velferden, i etterkant av en kommuneproposisjon der Regjeringen foreslår å bevilge bare en tredjedel av hva kommunene sjøl mener er nødvendig for å drive forsvarlig? Hvordan har da Regjeringen tenkt å nå målet som de mener de ikke er helt framme ved?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:45:44]: Når det gjelder målene for opptrappingen av velferden i kommunesektoren, vil jeg for det første si: en kraftig satsing på psykiatrien. Det er den gruppen som virkelig trenger det aller mest. Det skjer. Vi følger nå handlingsplanen for opptrappingen av psykiatrien, også når det gjelder kommunenes andel.

Et annet mål for velferden i kommunene er valgfrihet for småbarnsforeldrene, valget mellom barnehageplass og kontantstøtte. Det velferdstiltaket vil en rød regjering ta bort, fordi de vil ta bort kontantstøtten.

For det tredje er målet at alle som har behov for omsorgsbolig og sykehjemsplass, skal få det, og de som ønsker et enerom, skal få det. Det siste målet er vi i ferd med å nå. Det er nå over 90 pst. dekning når det gjelder enerom på sykehjem, så vi er i ferd med å nå målet om at de som ønsker et enerom, skal få det.

For å få dette til må kommuneøkonomien ytterligere trappes opp. Det er Regjeringen innstilt på innenfor totalt forsvarlige rammer, så ikke økonomien kommer ut av kontroll. Derfor foreslår vi en vekst i samlede inntekter på mellom 2 milliarder kr og 3 milliarder kr i 2006.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Karl Eirik Schjøtt-Pedersen.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [10:47:07]: Jeg synes det er alvorlig at statsministeren prøver å prate bort at vi stadig får nye rapporter om at eldre mennesker rammes av kutt i tjenestetilbudet, for samtidig som det blir flere eldre, ser vi altså at det blir færre ansatte innenfor pleie- og omsorgssektoren i kommunene. Det blir vanskeligere å få hjemmehjelp, det blir vanskeligere å få sykehjemsplass i forhold til antallet eldre. Det skyldes selvfølgelig at denne regjeringen har valgt å bruke pengene til skattelette til dem som har mest, heller enn å gi nødvendige bevilgninger til eldretjenesten i kommunene.

Regjeringen har lagt opp til en økonomisk situasjon som har blitt dramatisk verre i kommunesektoren i løpet av disse årene. Hva vil Regjeringen nå gjøre for å ta tak i den virkeligheten som alle mennesker i dette landet ser, at eldre mennesker ikke får de tjenestene de har behov for, og ikke bare snakke det bort med tall som ikke gir et riktig bilde av hva som er utviklingen i kommunesektoren?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:48:17]: Det siste tror jeg Schjøtt-Pedersen skal tenke igjennom. Jeg tror ikke at de tallene jeg nå har oppgitt, gir noe galt bilde. Jeg tror kanskje andre skal tenke seg litt mer om med hensyn til hvilke tall man slynger ut.

Jeg har ikke til hensikt å prate bort problemene. Jeg reiser nok rundt i Kommune-Norge til å vite at det fortsatt er store problemer, både i eldreomsorgssektoren og på andre velferdsområder innenfor kommunesektoren. Det har jeg ikke tenkt å prate bort. Jeg har tvert imot tenkt å jobbe videre for å løse disse problemene.

Mantraet til Arbeiderpartiet om at alle ting blir løst hvis vi ikke gir skattelette, holder selvsagt ikke. Arbeiderpartiet har stemt for mesteparten av skattelettene. Det har vært viktig for å trygge arbeidsplasser. Å skape nye arbeidsplasser er også det viktigste i kampen mot fattigdom og for velferd.

Når det gjelder antall ansatte, er det ikke riktig som Schjøtt-Pedersen sier, at antallet i pleie- og omsorgssektoren har gått ned. Det har faktisk økt med 13 000. Men akkurat i eldreomsorgssektoren er tallet, hvis en tar hensyn til endring i sykefraværet, omtrent stabilt når det gjelder antall årsverk.

Presidenten: Magnhild Meltveit Kleppa – til oppfølgings spørsmål.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [10:49:26]: Mitt beste råd til statsministeren i denne saka er å gjera som han ber andre om når det gjeld fattigdom: å gå bak tala, gå bak statistikken og sjekka ut den verkelege verda ute i Kommune-Noreg. Då vil statsministeren sjå at det ikkje berre handlar om å leggja på ein milliard eller to i inntekter til kommunane, men at det faktisk handlar om å låna øyra til kva utgifter kommunane har. Viss han vil kjempa mot fattigdomen, må sosialkontora få sleppa å kutta i stillingar, og skulane må få meir og ikkje mindre midlar. Viss han vil styrkja eldreomsorga, må han ta innover seg det faktumet at pr. dato blir det mindre hjelp pr. brukar og ikkje meir, og han må ta innover seg at når det blir bygt flei-

re plassar innanfor eldreomsorga, er det faktisk behov for fleire årsverk enn dei 13 000 som handlingsplanen innebar.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:50:31]: Jeg er helt enig med Magnhild Meltveit Kleppa i at velferd ikke først og fremst er et spørsmål om statistikk. Det er for meg et spørsmål om enkeltmennesker som skal få den velferden de har krav på. Av helt naturlige familiære grunner er jeg faktisk rundt på en del aldersinstitusjoner for tiden, og jeg blir stadig selv minnet om – det er det sikkert også mange andre som blir – at dette dreier seg om enkeltmenneskers behov for omsorg og velferd. Jeg er helt enig i at det ikke kan tildekkes av milliarder eller av statistikk.

Det er fortsatt mange både eldre og andre pleietrengende som ikke får den hjelpen de har krav på. Men så må det også være lov til å trekke fram at det faktisk er flere som har fått det, og som har fått det bedre. Det er mange eldre som sier at de er fornøyd med det. Så er det en del som ikke har fått det. Vi skal nå jobbe sammen for å gi dem et bedre tilbud. Det må vi gjøre både ved å effektivisere tjenestene og også ved å øke overføringene til kommunesektoren. Så får vi holde orden på økonomien, slik at dette ikke blir spist opp av en økende prisstigning.

Presidenten: Kristin Halvorsen – til oppfølgings spørsmål.

Kristin Halvorsen (SV) [10:51:50]: Det går fint an å reise rundt i kommunene uten å verken se eller høre det som er virkeligheten. Statsministeren prøver seg nå på å beskrive en virkelighet der det går smått om senn framover, men det blir tross alt litt bedre dag for dag. Men det er jo feil. Det som dagens nyheter viser, er at det går motsatt vei. Det går tilbake. Det er nå i Norge flere pleietrengende mennesker over 80 år som trenger en sykehjemsplass, som står i kø, som ikke får plass, enn det var før. Og da går det motsatt vei.

Da må jeg spørre statsministeren: Manglene i norsk eldreomsorg får vi mange eksempler på hver eneste dag: folk som får mindre hjemmehjelp enn tidligere, pårørende som gjerne vil på ferie, men som ikke tør dra av gårde fordi de da ikke kan gå innom sin gamle mor, og det fins ingen avlastningsplass. Vil alle disse opplysningene om hva den faktiske stoda i eldreomsorgen er, medvirke til at Regjeringen legger om sin politikk, slik at vi kan få en slutt på at det går bakover, og en start på at det går framover? Eller er det et regjeringsskifte som må til for å få til det?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:52:58]: Det er i hvert fall ikke det siste! Med partier som skal bruke så mye penger at vi får prisstigning og rentestigning, og dårligere kommuneøkonomi, er det mye bedre at Samarbeidsregjeringen fortsetter for å bygge eldreomsorgen videre ut.

Når jeg reiser rundt, både ser jeg og hører jeg – jeg tror like godt som Kristin Halvorsen, jeg tror ikke hun skal ta patent på å være den eneste som gjør det – om store mang-

ler, og jeg ser at noe er blitt bedre. Jeg tar med meg begge deler. Vi lærer av det siste, altså av det som går bedre, for å hjelpe dem som fortsatt har klare mangler i omsorgen.

Det har vært tverrpolitisk enighet om dette i Stortinget. Thorbjørn Jagland skal ha honnør for at han la fram forslag til en opptrapping innenfor eldreomsorgen, med utbygging av institusjonsplasser, først og fremst omsorgsboliger, for der var mangelen størst. Der har vi fått, så vidt jeg husker i farten, over 20 000 nye. Det er en forbedring for mange mennesker. Vi har fått noen flere sykehjemsplasser, men ikke mange nok. Utbyggingen må fortsette.

Presidenten: Carl I. Hagen – til oppfølgingsspørsmål.

Carl I. Hagen (FrP) [10:54:12]: La meg først minne statsministeren om at det var et vedtak i Stortinget under en frontaledebatt – et enstemmig sådant – om å få en opptrappingsplan for eldreomsorgen som var bakgrunnen, og ikke et tiltak fra regjeringen. Statsministeren husker sikkert selv at han stemte for Fremskrittspartiets forslag.

Statsministeren sa: Alle som trenger en sykehjemsplass eller omsorgstjenester, skal få det. Hvorfor er da statsministeren imot å få lovfestede juridiske rettigheter med hensyn til folketrygd- eller rikstrygdeverkbetalte tjenester på dette området? Veldig mange kommuner sier at de ikke greier å prioritere å bygge sykehjemsplasser, og de skylder på svak økonomi. Det kan være fordi man har bygd kulturhus og nytt rådhus, men det er i hvert fall svak økonomi de skylder på. Hvorfor skal ikke dette kunne finansieres ved overføring fra Rikstrygdeverket til sykehjemmet og den som leverer omsorgstjenesten, slik at den enkelte bruker har valgfrihet? Pengene kommer automatisk, det er en stykkprisfinansiering av det tilbudet som vedkommende selv velger – altså rikstrygdeverksfinansiering i stedet for kommunefinansiering.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:55:23]: Det er fordi at uansett hvem som har ansvaret, staten eller kommunene, må det til syvende og sist prioriteres. Vi har ingen sareptakrukke.

Etter Fremskrittspartiets resonnement om å statliggjøre omsorgstjenester og velferdsordninger i det hele tatt, burde vi også kunne legge barnehagesektoren fullt ut over på staten, og vi kunne legge skolesektoren fullt ut på staten. Pengene skal følge barna, pengene skal følge de eldre – og så tror en at en kommer unna prioriteringene. Det gjør en selvsagt ikke. Enten det er kommunen eller det er staten, må en faktisk prioritere, selv om Fremskrittspartiet åpenbart har et helt annet budsjett å forholde seg til enn de andre partiene.

Når vi også i tillegg mener det er fornuftig at kommunene har hovedansvaret her, er det fordi det er de som er nærmest mulig innbyggerne. Det er de som er nærmest de eldre. Det er de som vet hvor skoen trykker, og de bør foreta prioriteringene. Å tro at penger kan følge alle borgere i det norske samfunn uansett hvilke velferdsordninger de skal nyte godt av, vil selvsagt bringe økonomien

fullstendig ut av kontroll. Slik styring kan vi ikke ha. Da spises det opp av pris- og renteøkning.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Hill-Marta Solberg (A) [10:56:42]: Jeg har også et spørsmål til statsministeren.

Arbeid er det viktigste bolverk mot fattigdom. Det er 100 000 som er arbeidsledige i dag. Det er 30 000 flere enn det var da Bondevik ble statsminister for sin siste regjering. Det er altså flere som er havnet i den fella, der de også kan bli fattige.

Mitt spørsmål til statsministeren er derfor helt konkret: Er statsministeren fornøyd? Er han fornøyd med at det er 100 000 som er ledige? Til tross for at økonomien går bra, går ledigheten meget svakt tilbake – meget svakt tilbake. Det er knapt nok bevegelse på statistikkene fra et år tilbake. Og framfor alt: Er statsministeren fornøyd med at det er 30 000 flere arbeidsledige i dag enn da han tok over den siste regjeringen, og innser statsministeren at det er en sammenheng mellom arbeidsledighet og fattigdom?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:57:44]: Ja, det er en klar sammenheng mellom arbeidsledighet og fattigdom. Det sa jeg også i mine svar på spørsmålet om fattigdomsbekjempelse. Det viktigste tiltaket mot fattigdom er å bringe flere over i arbeid.

Nå øker sysselsettingen. Vi regner med at antall sysselsatte personer vil øke med 18 000 fra 2004 til 2005. Når ledigheten ikke går like mye ned, er grunnen, som Hill-Marta Solberg utmerket godt vet, at flere melder seg på arbeidsmarkedet. Men sysselsettingen øker.

Jeg er ikke fornøyd med dagens ledighetsnivå. Jeg vil at det skal lenger ned. Nå kan gjerne Hill-Marta Solberg gå tilbake og snakke om statistikken da vi begynte. Da kan vi selvsagt gå tilbake til den arbeiderpartiregjeringen hvor Hill-Marta Solberg satt, som hadde langt høyere ledighetstall enn det har vært under vår regjering. Toppen hadde vi da Arbeiderpartiets leder var næringsminister. Da hadde vi rekord i ledighet i moderne tid. Men en slik diskusjon synes jeg ikke det er så veldig interessant at Hill-Marta Solberg trekker fram. Jeg synes det er mye mer interessant å se framover. Hva gjør vi for å få ledigheten ytterligere ned? Da satser vi på nyskaping og på innovasjon, slik denne regjeringen har gjort. Da satser vi på at bedriftene blir konkurransedyktige, dvs. at kostnadsnivået holdes i sjakk, med lave priser, med lave renter, med moderate inntektsoppgjør. Det har det lyktes denne regjeringen å bidra med, og jeg vil også gi honnør til partene i arbeidslivet som har bidratt når det gjelder inntektspolitikken.

Så lever vi ikke isolert i Norge. Vi lever i et Europa og med en verden rundt oss. Det kan være litt interessant å se at vi har en mye gunstigere utvikling nå når det gjelder sysselsetting enn det en har i andre land i Europa. Siden Hill-Marta Solberg er sosialdemokrat, får hun tåle å høre at i de sosialdemokratiske styrte landene Sverige og spesielt i Tyskland stiger arbeidsledigheten til dels kraftig.

Det er ikke sikkert at sosialdemokratisk medisin er den beste – tvert om.

Hill-Marta Solberg (A) [10:59:49]: Igjen ble vi vitne til at statsministeren står på talerstolen i Stortinget og fryder seg over at det var høyere ledighet da Jens Stoltenberg var næringsminister, enn det er under hans regjeringsperiode. Det er en merkelig opplevelse å være vitne til igjen.

Mitt spørsmål er: Forteller statsminister Bondevik historier om de ledige under Stoltenberg og om utviklingen i sosialdemokratisk styrte land hvis han møter noen av de 30 000 flere som er blitt ledige mens han har vært statsminister? Er det det eneste svaret statsministeren har til de ledige?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [11:00:25]: Nei, det er det selvsagt ikke. Og jeg fryder meg heller ikke over at ledigheten var så høy under Stoltenberg og Solberg. Jeg beklager det sterkt ...

Hill-Marta Solberg (A) [11:00:30]: Det bare så slik ut.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [11:00:32]: Jeg beklager sterkt at det da var så høy ledighet. Men Hill-Marta Solberg må tåle å høre dette uten å bli veldig irritert, når hun selv trekker fram hvordan ledigheten var i 2001. Hun går tilbake i historien, og da må hun tåle at noen av oss også har sett på statistikken under arbeiderpartiregjeringen. Men som jeg sa i mitt første svar, jeg synes ikke dette er det mest interessante, jeg synes det er mye mer interessant å se framover. Derfor snakker jeg ikke med de arbeidsledige om gammel statistikk, som Solberg ynder å trekke fram. Da snakker jeg om hva vi kan gjøre for å få dem ut igjen i jobb. I tillegg til de tiltakene som jeg nevnte, har vi også styrket Aetat for å øke deres mulighet til å bringe folk fra passiv trygd og ut i arbeid. Vi har spesielt økt tiltakene når det gjelder yrkeshemmede arbeidssøkere, som er noen av de svakeste på arbeidsmarkedet. Dette er konkret.

Hill-Marta Solberg (A) [11:01:25]: Jeg må få be om ordet til en åpenbar misforståelse.

Presidenten: Beklager. Det er det ikke anledning til. Tiden tillater kun ett oppfølgingsspørsmål, og det er fra Karl Eirik Schjøtt-Pedersen.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [11:01:39]: Når antallet fattige har økt med 25 pst. på to år, altså under denne regjeringens periode, må jo det være et veldig klart signal om at Regjeringen har mislyktes på det området som statsministeren har framstilt som det viktigste målepunkt for denne regjeringens politikk. I løpet av denne perioden har altså arbeidsledigheten økt med nesten 50 pst. i forhold til hva den var da denne regjeringen tok over.

Mener Regjeringen at det er et riktig svar i forhold til denne kraftige arbeidsledigheten at man har tillatt en be-

tydelig økt bruk av overtid i bedriftene i stedet for å skape arbeid for dem som er ledige? Og mener statsministeren at det er et godt svar til de arbeidsledige, som allerede i utgangspunktet har fått redusert sin lønn betraktelig som følge av at de har gått over på arbeidsledighetstrygd, at denne regjeringen faktisk har redusert arbeidsledighetstrygden med opptil 20 000–25 000 kr pr. år for en som er ledig i ett år? Skaper det økt fattigdom, eller reduserer det fattigdommen?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [11:02:51]: Når det gjelder fattigdom, for å ta opp igjen den debatten, er det viktigste for meg at de fattigste får det bedre. Det synes jeg faktisk er mer interessant enn statistikk og medianinntektene. Dette har vi gått igjennom tidligere. Antall studenter har også økt med 6 000 i den perioden som denne undersøkelsen gjaldt. Det slår faktisk ut på den såkalte fattigdomsstatistikken, men jeg tror ingen synes det er beklagelig at vi får flere studenter. Så jeg ber Schjøtt-Pedersen holde seg til hva vi skal gjøre for de fattigste. Det kjenner vi ikke resultatet av ennå, og når det gjelder resultatet av vår fattigdomsplan, vil vi få vite mer om de totale virkningene av denne ved utgangen av denne perioden. Den statistikken Schjøtt-Pedersen viste til, gikk fram til 2003. Det er derfor ikke riktig å si at vår handlingsplan har vært mislykket.

Når det gjelder arbeidsledigheten, er den på vei ned. Vi er ikke fornøyd. Den skal ytterligere ned. Arbeiderpartiet må, når de trekker fram tall fra tidligere under denne regjering, tåle å få høre hvordan det f.eks. var under Schjøtt-Pedersens regjeringstid.

Når det gjelder overtid, er den samlede overtidsmuligheten ikke økt. Den er faktisk på en bestemt måte redusert; vi har skapt større fleksibilitet når man kan ta ut overtid.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Til representantenes orientering vil presidenten meddele at det i dag ikke foreligger noen endringer i den oppsatte spørretimedagsordenen. Det betyr at vi kan gå rett på spørsmål 1, som er fra representanten Inge Ryan til arbeids- og sosialministeren.

S p ø r s m å l 1

Inge Ryan (SV) [11:04:43]: «Fra 2007 skal den nye arbeids- og velferdsetaten være på plass over hele landet. Dette skjer i ei tid der trygdekompetansen bygges ned i mange små kommuner som fra før mangler kompetansen som finnes i Aetat. Mange frykter for at små kommuner lett vil få et B-stempel i den nye etaten.

Hva vil statsråden gjøre for at våre minste kommuner skal ha god kompetanse i den nye velferdsetaten, og mener statsråden det er en god strategi å bygge ned trygdekompetansen gjennom å fjerne stillinger i våre minste samfunn?»

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:05:20]: I St.prp. nr. 46 for 2004-2005, Ny arbeids- og velferdsforvaltning, som nå skal behandles i Stortinget, har Regjeringen lagt inn tydelige føringer og krav til en ny etat.

Alle brukere skal få et fysisk lett tilgjengelig arbeids- og velferdskontor som de kan henvende seg til. Kontoret skal være en gjenkjennelig inngangsport til arbeids- og velferdsforvaltningens samlede tjenester, og det skal finnes i alle kommuner, men med mulighet for interkommunale løsninger der en lokalt ser dette som ønskelig. Disse kontorene skal sørge for en rask og helhetlig avklaring av behov og et samordnet tjenestetilbud. Det er samtidig et krav at kontoret skal sørge for all nødvendig koordinering både innad i arbeids- og velferdsforvaltningen og mot andre relevante tjenester brukerne har behov for. Brukerne skal få likeverdig, individuelt tilpasset service, et tilbud uavhengig av hvilke ressurser og hvilken kompetanse som er lokalisert i det enkelte lokale arbeids- og velferdskontoret. Det samlede systemet skal stå til rådighet for den enkelte bruker gjennom denne inngangsporten.

Dette skal være vesentlige rammebetingelser for en utvikling av den nye statsetaten. De er formulert nettopp for å ivareta hensyn som representanten Ryan og jeg selv også er svært opptatt av. Med et slikt utgangspunkt bør de lokale samarbeidspartnerne, kommunen og den nye statsetaten, gis stor handlefrihet for å finne fram til konkrete løsninger tilpasset lokale behov og utfordringer.

De fleste steder i landet vil det være grunnlag for å etablere arbeids- og velferdskontor med en bemanning på stedet som har bredde og kompetanse til løpende å håndtere sammensatte behov. Men gitt den norske kommunestrukturen og gitt svært mange komplekse etatsoppgaver, verken kan eller bør man alle steder ha ansatte som gjennom egen kompetanse dekker det hele, både i bredde og dybde. Utviklingen blant dem som bruker tjenestene, krever også spesialisering for å kunne gi et fullgodt tilbud. Den nye statsetaten må, slik man også gjør innenfor dagens etater, hele tiden balansere hensynet til brukernærhet opp mot hensynet til kompetanse og kvalitet i håndteringen av brukernes behov.

Regjeringen har i den framlagte proposisjonen lagt til grunn at brukerne uansett skal kunne ha sin kontakt med forvaltningen via sitt lokale kontor. Det organisatoriske hovedprinsippet skal være at kompetanse skal hentes inn til brukeren. Samtidig legges det opp til en stor kompetansesatsing i forbindelse med reformen, bl.a. for å sikre at alle kontorer – ikke minst de små – møter brukerne på en kvalitativt god måte.

Så vil jeg også nevne at svært mange arbeidsoppgaver ikke krever fysisk nærhet til brukeren. Disse kan ofte løses mer effektivt i egne kompetansemiljøer, noe som i sin tur vil frigjøre ressurser til det brukerrettede arbeidet i lokalsamfunnene. Det er bl.a. dette som har vært utviklingen i dagens trygdeetat, som representanten Ryan viser til. Trygdeetaten, som finnes i hver kommune, forvalter et komplisert regelverk, som stiller krav til spisskompetanse og detaljkunnskap. Med den kommunestruktur som vi har, har det vært behov for en samordning av en del tjenester som krever spesiell nærhet til brukeren.

Inge Ryan (SV) [11:08:25]: Takk for svaret.

Aller først vil jeg bare understreke at SV og jeg sjøl er glad for at man kommer opp med en ny velferdsetat. Jeg syns den tenkinga som statsråden står for, er rett. Det som overrasker meg, er at vi ser at trygdekontorene, som fins i alle kommuner, de siste to-tre årene har mistet veldig mange oppgaver.

Jeg var i forrige uke og besøkte et par kommuner der de det siste året hadde halvert antall ansatte på trygdekontoret. Hvis jeg hadde sittet i statsrådens stol, hadde jeg heller ønsket å bygge opp kompetanse rundt trygdekontorene når de også skal få inn Aetats funksjoner. Vi vet jo at man i dag har Aetat bare i noen få kommuner, i de store kommunene, mens man ikke har det i de små kommunene. Jeg syns det da ville ha vært naturlig å si at nå er det et og et halvt år til vi skal få det nye velferdskontoret opp å gå, og at vi må fylle på med mer kompetanse blant de ansatte på de trygdekontorene vi har, bl.a. med Aetats kompetanse og med annen kompetanse. Men det vi ser, er at man bygger ned. Det gjør oss i SV urolige.

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:09:32]: La meg først si at etter min oppfatning er det grepet vi gjør, med på å konsolidere dagens velferdsforvaltning til også å kunne betjene de små kommunene. Det at vi lager en felles front sammen med kommunene og de to nåværende statsetatene, vil nettopp gi en mulighet til et sterkere og tyngre nærvær i alle kommuner som ikke ville ha vært der hvis vi hadde fortsatt med dagens oppsplittede modell.

Når det gjelder utviklingen i etaten framover, er hensikten med det opplegget vi nå forbereder, at vi skal bygge kompetanse. Den reformen vi skal gjennomføre, er i stor grad en kompetansereform. Men det behøver ikke bety at man skal ha et fullskala arbeids- og velferdskontor med bredde- og dybdekompetanse i alle kommuner. Jeg tror de fleste vil innse at det ikke er mulig med den kommunestruktur vi har i Norge. Det vil ikke gi den nødvendige kvalitet.

Inge Ryan (SV) [11:10:37]: Tidligere var jeg ordfører i en liten kommune som prøvde å få til et offentlig servicekontor der bl.a. trygdekontor og likningskontor skulle være aktive deltakere. Det man opplevde den gangen, var nettopp at statlige etater, når man kom til slike samarbeidsprosjekt, faktisk stilte seg veldig lukne til å delta. Det var regelverk og også ressursbruk som på en måte gjorde at man var lukne. Kan statsråden denne gangen love at man fra statlig side er litt mer offensiv når man skal inn i fellesskap med kommunene, slik at kommunene ikke må bære for stor del av byrden og nærmest må presse gjennom ting for å få det til å fungere bedre?

Spørsmål nr. 2 er: Når en kommune som tidligere har hatt tre personer på trygdekontoret, nå sitter med én, syns statsråden at det er en tilfredsstillende bemanning til å betjene et statlig velferdskontor?

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:11:31]: Svaret på det første spørsmålet er definitivt ja. Nettopp på grunn av det hensynet som representanten Ryan pekte på, har Re-

gjeringen foreslått for Stortinget at vi skal lovfeste den felles fronten mellom kommuner og stat i arbeids- og velferdsforvaltningen. Det betyr at en lokal rådmann eller trygdesjef ikke kan reservere seg mot den utviklingen vi skal ha. Den vil være forpliktet gjennom lovvedtak i Stortinget.

Når det gjelder bemanning, vil jeg si at mulighetene til å få en god nok bemanning i hver enkelt kommune blir større når vi åpner for samarbeid mellom stat og kommune om oppgaveløsningen, slik vi gjør i den proposisjonen jeg viste til. Det vil gi mulighet til å se oppgaveløsningen på tvers av hovedskillet mellom stat og kommune.

S p ø r s m å l 2

Ranveig Frøiland (A) [11:12:50]: Eg skal få stilla følgjande spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Nevrokirurgi er eit høgspesialisert fag, ofte kompliserte og risikable inngrep. Kirurgane treng trening, og det er semje om at ein treng eit befolkningsgrunnlag på ca. 1 million innbyggjarar for å vareta nok trening og kvalitet på behandlinga. I Helse Vest er det nevrokirurgiske tilbuddet splitta opp – i Bergen og Stavanger. Dei faglege råda var at planlagde hjerneoperasjonar berre skulle utførast i Bergen.

Kva er årsaka til at statsråden greip inn og fekk styret til å gjera vedtak i strid med dette rådet?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen [11:13:32]: Først og fremst vil jeg understreke at jeg ikke har grepet inn og overstyrt beslutningen om lokalisering av det nevrokirurgiske tilbudet i Helse Vest. Dette er en beslutning som ligger til det regionale helseforetaket, og vedtaket er gjort i tråd med den eierskapsreformen regjeringen Stoltenberg innførte.

Nevrokirurgi er et meget spesialisert medisinsk fagområde, der det trengs både et stabilt og tilstrekkelig stort pasientgrunnlag og forutsigbarhet. For å sikre det nødvendige faglige grunnlaget kan samarbeid mellom to enheter være ønskelig. Dersom representanten Frøiland går inn og leser det vedtaket som styret for Helse Vest fattet i mars, er dette basert på to grunnprinsipper. For det første at det skal være et gjensidig forpliktende faglig samarbeid innen nevrokirurgi mellom Stavanger og Bergen, bygd nettopp på forutsigbarhet og kontinuitet. For det andre at den ordningen som nå gjennomføres, innebærer at virksomheten skal dokumenteres grundig, og at resultatene skal evalueres om ett år.

Jeg er klar over at det forelå en faglig tilråding om å samle de aktuelle hjerneoperasjonene, planlagte operasjoner for hjernesvulster, ett sted i Helse Vest, nemlig i Bergen. Jeg fikk en rekke henvendelser i forkant av det aktuelle styremøtet. Jeg valgte da å møte bl.a. stortingsrepresentanter fra Rogaland for å høre nærmere om saken, slik de så den. Dette er en praksis jeg føler meg rimelig trygg på at også tidligere statsråder kjenner seg igjen i. Selv om beslutninger tas av helseforetakene, er det viktig at vi som ansvarlige politikere er lydhøre for hvilke reaksjoner dette

avstedkommer i samfunnet for øvrig, og at de formidles til det aktuelle styret.

Det var imidlertid Helse Vest sitt styre som endret noen av premissene og så fattet et vedtak som sterkere forplikter til gjensidig samarbeid mellom Stavanger og Bergen.

La meg avslutningsvis gjenta det jeg sa i mitt svar om samme sak til representanten Meltveit Kleppa – dagen etter det aktuelle styremøtet:

«De grepene som styret for Helse Vest her gjør, er, så langt jeg kan se, i hovedsak ledd i en funksjonsfordeling med klare kvalitative mål, og det er viktig å sette strek under «kvalitative mål», knyttet til behandling av hjernesvulster. Denne type tilpassing av oppgavene i regionene innen et fagfelt er basert på medisinsk-faglige vurderinger og er etter min oppfatning innenfor det handlingsrom som RHF-styrene skal ha og må ha, og i tråd med det ansvaret som vi har gitt styret.»

Denne vurderingen står jeg fortsatt inne for.

Ranveig Frøiland (A) [11:16:14]: Eg takkar statsråden for svaret.

Eg vil forsikra om, dersom det er nødvendig, at eg har lese både vedtaket til styret i Helse Vest og innstillinga som kom i forkant. I den innstillinga var det faglege rådet klart. Meltveit Kleppa sa i sitt spørsmål til statsråden at det galdt den innstillinga som låg an til å verta fatta. Så ein følte seg rimeleg sikker på at det skulle verta fatta eit anna vedtak enn det som statsråden synest å seia at han ikkje har gripe inn i. Men når eg les svaret hans igjen, seier han òg: «Så lenge vi har telefon i dette landet, tror jeg det skal gå helt strålende også i fremtiden.» Og det er ingen tvil om at statsråden har teke kontakt med styret i Helse Vest, som gjorde eit anna vedtak.

Men spørsmålet mitt til statsråden er: Føler han seg komfortabel med dei faglege vurderingane som er gjorde her, at Helse Vest sitt styre har gjort eit anna vedtak og ikkje har følgd dei faglege råda, etter telefon frå statsråden?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [11:17:19]: Det er helt definitivt at jeg ringte til styrelederen i Helse Vest for å formidle det budskapet som bl.a. Tore Nordtun og andre fra Rogaland hadde ført i marken. Vi er jo vel kjent med at postadressen har betydning for hvor vi mener aktivitetene skal foregå i helsevesenet. Det har vi lang erfaring for.

Når det gjelder det faglige innholdet i denne saken, er det ikke slik at departementet vurderer det faglige innholdet i de saker som styret i helseforetak og sykehus fatter vedtak om. Vi foretar ikke faglige overprøvinger av det. Det betyr ikke at det ikke fra tid til annen dukker opp saker som får så stor oppmerksomhet at vi også må gjøre det, og vurdere hvorvidt vi skal gripe inn. Det kan være nedlegging av fødeavdelinger, det kan være flytting av kirurgiske avdelinger og hva det måtte være for noe. I denne saken har vi full tillit til at styret i Helse Vest sitt vedtak bygger på et faglig grunnlag som de står inne for, og det har jeg også fått bekreftet fra Helse Vest.

Ranveig Frøiland (A) [11:18:27]: Når statsråden har teke kontakt med representantar frå Rogaland, er han sjølvstogt i sin fulle rett til å gjera det.

I Helse Vest-regionen er det Hordaland og Sogn og Fjordane i tillegg til Rogaland. Så vi hadde sjølvstogt sett pris på at vi òg vart kontakta. Men vi følte oss faktisk veldig roa av innstillinga som låg føre til styret den dagen, at dei ville vareta heile Helse Vest sine interesser når det gjeld nevrokirurgi. Det som kan skje no, er at befolkningsgrunnlaget vert for lite til å få kvalitet på operasjonane både i Stavanger og Bergen. Då vil kirurgane flykta til Austlandet, og pasientane vil reisa til Austlandet. Så meir enn av striden mellom Stavanger og Bergen er eg oppteken av at vi i Helse Vest skal ha eit så stort grunnlag og så fagleg kompetente kirurgar at dei kan operera og gjera dei inngrepa som er nødvendige, og då treng ein eit befolkningsgrunnlag på ca. 1 million innbyggjarar. Det er dei faglege vurderingane her eg er veldig redd for kjem til å svikta, og så kjem ein til å få flukta til Austlandet.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [11:19:37]: La meg si innleiingsvis i mitt siste svar at jeg føler meg ganske sikker på at heller ikke politikeren Frøiland vil ha vanskeligheter med å finne saker hvor hun har hatt et sterkt engasjement også mot faglige anbefalinger. Hvis vi skulle ha fulgt alle faglige anbefalinger i norsk helsevesen, hadde det kartet vi har, sett veldig annerledes ut enn det som er situasjonen nå.

Så er det ikke riktig at statsråden tok kontakt med stortingsbenken fra Rogaland. Det var Rogalandsbenken som var aktive og tok kontakt med statsråden. Jeg kan ikke huske at jeg fikk en slik henvendelse fra Hordalandsbenken eller Sogn og Fjordane-benken. Og jeg har altså et stående system for dette: I det øyeblikket jeg får en henvendelse fra Stortinget, kommer jeg vanligvis tilbake i løpet av 24 timer, maks 48 timer. Det ville jeg også ha gjort om Hordalandsbenken hadde vært så proaktiv og tatt et slikt initiativ. Hele Vestlandet er representert i styret i Helse Vest: Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland. Og Helse Vest sitt styre balanserer ansvaret, også det geografiske, og jeg har full tillit til at de har gjort det også i denne saken.

S p ø r s m å l 3

John I. Alvheim (FrP) [11:20:58]: Mitt spørsmål går til den ærede helse- og omsorgsminister og har følgende ordlyd:

«Ifølge PRISY, Privatsykehusenes fellesorganisasjon, følger ikke de regionale helseforetakene anbudsreglene ved utarbeidelse av anbudsinvitasjoner. En oversikt viser at verken Helse Midt-Norge eller Helse Nord la inn kriterier om kvalitet, og ingen la inn kriterier om epikrisetid. Ventetid fra konsultasjon til behandling var interessant bare for Helse Sør.

Vil statsråden se nærmere på denne praksisen og kreve at anbudsreglementet følges bedre opp?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen [11:21:49]: De regionale helseforetakenes ivaretagelse av sitt sørge for-ansvar

innebærer kjøp av tjenester fra ulike private tilbydere. Det er selvfølgelig forutsatt at dette skal skje i samsvar med gjeldende regelverk for offentlige anskaffelser. Ved gjentatte anledninger – og senest i avholdte foretaksmøter med regionale helseforetak i januar i år – har departementet understreket viktigheten av at regionale helseforetak praktiserer ryddig og riktig håndtering av ulike private tjenesteytere. Her blir det samtidig presisert og repetert at helseforetakenes aktiviteter skal skje i samsvar med lovkrav og øvrige myndighetskrav. Dette gjelder selvsagt også på innkjøpsområdet.

I forbindelse med konkrete anbudsutlysninger har regionale helseforetak frihetsgrader til å avgjøre hvilke vurderingskriterier som det er mest hensiktsmessig å legge til grunn for kjøp av tjenester fra private tilbydere. Her kan det være forskjellig syn blant ulike aktører på hvilke vurderingskriterier som burde vært lagt til grunn, og hvordan disse skal tillegges vekt. Konkrete kriterier og krav vil kunne avvike i ulike utlysninger.

Jeg forutsetter imidlertid at nødvendige krav til kvalitet og forsvarlighet blir ivaretatt i de avtaler som blir inngått. Når det gjelder mulige kriterier som epikrisetid, vil jeg eksempelvis vise til at Helse Nord ikke la inn dette som spesifikt kriterium i konkurransegrunnlaget ved sitt kjøp av tjenester fra private sykehus i 2004. Epikrisetid var imidlertid et av mange elementer det ble spurt om i forhandlingene med private tilbydere for å vurdere kvaliteten på tjenesten. Leverandør ble valgt på bakgrunn av en helhetsvurdering, hvor kvalitetsaspektet både var et uttrykt kriterium og hadde betydning for valg av tilbyder.

Som jeg tidligere har orientert Stortinget om, har jeg som helse- og omsorgsminister skjerpet inn at foretakenes innkjøp skal skje i samsvar med gjeldende regelverk for offentlige anskaffelser. Som eier av regionale helseforetak vil selvfølgelig departementet fortsatt ha oppmerksomhet på at dette følges opp av helseforetakene.

I tillegg kan jeg si at jeg har hatt møte med den organisasjonen som representanten nevner i sitt spørsmål, nemlig Privatsykehusenes fellesorganisasjon, som også overfor meg har påpekt en del av disse tingene i forkant av de foretaksmøtene jeg hadde i januar. Det har jeg naturlig nok og selvfølgelig tatt opp med foretakene, for å få en så god anbudsprosess som mulig og i tråd med det regelverket som gjelder for offentlige anskaffelser, som jeg for øvrig utferdiget mens jeg var næringsminister.

John I. Alvheim (FrP) [11:24:39]: Jeg takker statsråden for svaret.

For meg er det noe uforståelig at ikke alle de regionale helseforetakene har de samme anbudsreglene når en skal kjøpe tjenester. Jeg kan heller ikke se noen fornuftig forklaring på hvorfor flere foretak utelater kravet om epikrisetid og ikke minst kravet om kvalitet. For meg virker dette nokså uprofesjonelt. Særlig vil jeg understreke viktigheten av at en har faste rutiner for utskrivning av epikriser, og at disse skjer innen en kortest mulig tidsfrist av hensyn til etterbehandling av pasienten. Dette har også i høyeste grad med kvalitet på tjenesten å gjøre.

Jeg vil spørre helseministeren: Kan det være mangel på fagkompetanse i helseforetakene som gjør at anbudskravene varierer så sterkt fra foretak til foretak?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [11:25:36]: Det har jeg faktisk ikke grunn til å hevde. Jeg tror imidlertid vi må være så ærlige å si at kompetansen når det gjelder å innhente tilbud, nok ikke var like stor på dag én etter at reformen ble iverksatt. Det har jo vært saker hvor Riksrevisjonen har påpekt at man ikke har fulgt reglementet, og dette har vært en naturlig del av den internopplæringen man har hatt.

Jeg føler imidlertid etter å ha vært rundt på en del av disse foretakene for nettopp å se på anbudsinnhentelse, at praksisen er veldig forskjellig. Akkurat som om man ikke tror når man skal innhente flere hundre tilbud i de fem helseforetakene, at de nødvendigvis vil være utferdiget helt identisk selv om det er det samme lovverket som ligger til grunn, vil det være sånn at hvis Stortingets 165 skulle be om pris på bil, vil spesifikasjonene variere, selv om det i realiteten er samme kvaliteten man er ute etter. Og så er det kontraktsforhandlinger, og da kommer slike tilleggsspørsmål. Epikrisetid vil være én indikator på kvaliteten i et tilbud, selvfølgelig.

John I. Alvheim (FrP) [11:26:45]: Jeg takker igjen for svaret.

Kvalitetskriterier kan være vanskelig å dokumentere, men ett slikt kriterium er pasienttilfredshet, noe som i langt større grad enn hittil bør brukes i forbindelse med anbudsbedømmelse. Det er pasienten og ikke minst pasientens pårørende som til enhver tid skulle ha best kjennskap til hvordan han eller hun er fornøyd med behandlingen i et sykehus eller i en klinikk når en ser på totalen og ikke minst på informasjonen og kommunikasjonen mellom pasient, lege og pårørende.

Helseministeren har for så vidt delvis svart på mitt spørsmål, som gikk på om helseministeren vil ta initiativ til å få noe mer ensrettede regler for anbudsinnbydelse så langt dette er praktisk mulig, men han kan gjerne gjenta svaret.

Presidenten: Ønsker statsråden det?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [11:27:46]: Ja, president. Men jeg tror ikke jeg har mulighet til å greie å gjenta det, i hvert fall ikke ordrett, for det var en nyanse i forhold til å ta initiativ på det som går på anbudsinnbydelse.

Jeg hadde veldig sterkt fokus på akkurat det som går på anbudsinnbydelse. Jeg er opptatt av to ting. Det ene er at en skal følge det reglementet som tross alt er bestemt. Og det andre er at det skal være likhet når man innhenter tilbud, slik at de forskjellige, mulige leverandørene skal kunne forholde seg til én ting. Jeg erkjenner at de innledende anbuds-spesifikasjonene var for løse, og det ble derfor for vanskelig og tilfeldig hvilke valg som ble gjort. I dialog bl.a. med PRISY tror jeg vi har kommet frem til et bedre grunnlag for innhenting av tilbud.

Pasienttilfredshet vil alltid være et viktig kriterium. Heldigvis bor vi i et land hvor pasienttilfredsheten er meget stor. Det gjelder både i de offentlige og i de private sykehus. Den tilfredsheten tror jeg ytterligere vil kunne forsterkes ved at man har fokus nettopp på det representanten Alvheim her tar opp.

S p ø r s m å l 4

Per Roar Bredvold (FrP) [11:29:10]: Jeg ønsker å stille forsvarsministeren følgende spørsmål:

«Forsvaret avhender stadig en masse utstyr som for Forsvaret ikke er nødvendig lenger, bl.a. M6-lastebiler gitt fra USA til Norge. Noen av disse har havnet i Nord-Korea, som hjelp fra Norge.

Synes statsråden det er forsvarlig å gi bort utstyr som formelt ikke har Norge som eier, og at det må ryddes opp i eierforholdet før man avhender dette?»

Statsråd Kristin Krohn Devold [11:29:35]: Prose-dyrer for avhending av overflødig materiell fra Forsvaret er nedfelt i Forsvarsdepartementets retningslinjer for materiellforvaltning av 20. desember 2004. Både nåværende og tidligere regelverk fastsetter at materiell av amerikansk opprinnelse skal avhendes i henhold til amerikanske retningslinjer.

Dette innebærer at overføring av materiell av amerikansk opprinnelse i hvert enkelt tilfelle skal godkjennes av amerikanske myndigheter.

De aktuelle M6-lastebilene ble overført til Norge som en del av Marshall-hjelpen. Vi forpliktet oss til ikke å overføre materiellet til andre eiere uten forutgående godkjenning fra amerikanske myndigheter. Som følge av omstillingen av Forsvaret og ønsket om å støtte norske humanitære organisasjoner ble det i 2002 og 2003 overført ca. 1 100 lastebiler til Norges Røde Kors. Formell overføring av eiendomsretten forutsatte godkjenning fra amerikanske myndigheter.

Norges Røde Kors har fått overført M6-lastebiler i to omganger. Første overføring fant sted sommeren 2002 og omfattet ca. 200 lastebiler. Søknad om sluttbrukergodkjenning av Røde Kors ble sendt amerikanske myndigheter 9. juli 2002, og godkjenning ble gitt tre uker senere av amerikanske myndigheter, 1. august 2002.

Den andre overføringen fant sted sommeren/høsten 2003 og vinteren 2004. Røde Kors fikk da overført 900 lastevogner. En forutsetning for overdragelsen var godkjenning fra amerikanske myndigheter. Derfor ble også samtlige vogner beholdt og er fortsatt i Forsvarets Logistikkorganisasjons forvaring. Heller ikke salgsmelding er sendt.

Søknad om godkjenning ble sendt den amerikanske ambassaden 16. desember 2003. Men svar fra den amerikanske ambassaden er ikke mottatt. I påvente av den formelle godkjenningen valgte Røde Kors å la en del av lastebilene bli benyttet til humanitær innsats i Nord-Korea, Haiti og Tsjad. 23. januar 2004 sendte Røde Kors brev til den amerikanske ambassaden om at de var i gang med å overføre lastebilene til Tsjad. FLO mottok kopi. Etter

flodbølgekatastrofen oppstod det også et prekært behov for lastebilkapasitet i flodbølgeområdene. I den forbindelse overførte Røde Kors 63 kjøretøyer til det indonesiske Røde Kors.

I Nord-Korea opplyser Røde Kors at de fem aktuelle lastebilene ble hvitmalt og tydelig merket med nasjonalt Røde Kors-symbol. Ifølge rapporter er de blitt benyttet av Røde Kors i et helseprogram til transport av medisiner og medisinsk utstyr i et område som dekker 2 300 helseinstitusjoner, som igjen når 8 millioner mennesker. Til dette er lastebilene svært egnet, de har gode terrengegenskaper og kan nå fjerntliggende strøk.

All videre utførsel av kjøretøyer er imidlertid stoppet. Det vil bli ytterligere presisert i Forsvarsdepartementets retningslinjer til FLO at det i henhold til gjeldende retningslinjer skal tas forbehold om aksept fra sluttbruker.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:32:33]: Jeg takker statsråden for svaret denne gangen, og for svarene på de spørsmålene jeg har hatt i denne fireårsperioden. Dette blir vel det siste spørsmålet av denne typen – vi får se hva tiden bringer videre. Det var for så vidt et utfyllende og godt svar, som refererer hva som har skjedd, og hva som forhåpentligvis vil skje.

Det jeg vil presisere, er at Forsvaret skal ha ryddighet med hensyn til alt man eier, og hva man bruker. Vi har forskjellige eierforhold til utstyr i Forsvaret, vi har låneforhold, vi har leieforhold, og vi har ting som vi på en måte bare har. Når vi skal avhende noe av dette utstyret, må man ha et ryddig forhold til hvem som eier det, og i dette tilfellet var det vel ikke Norge som formelt var eier. Da må det ryddes opp før man gir bort ting. Det er en liten korreks til Forsvaret, slik jeg ser det, men det er også kanskje en korreks til Røde Kors, som ikke har fulgt opp dette. Regelverket man har med hensyn til hvordan det skal gjøres når vi gir bort ting, er helt klart. Derfor spør jeg statsråden en gang til: Vil dette bli ryddet opp i både når det gjelder det utstyret som allerede er gitt bort, og når det gjelder det utstyret som vil bli gitt bort i framtiden?

Statsråd Kristin Krohn Devold [11:33:47]: Jeg takker også for god og hyggelig dialog gjennom en lang pe-

riode. Jeg er helt enig med spørreeren, gjeldende regelverk skal følges. Det er det ingen tvil om, og det er klart at FLO skal påse at det skjer. Samtidig vil jeg minne om at den første overføringen av lastebiler skjedde med myndighetenes godkjenning, ambassaden svarte. Når det gjelder den andre overføringen, som var helt parallell med den første, mottok man imidlertid ikke svar. Det er ingen unnskyldning for ikke å påse at man faktisk får et svar før man overfører lastebilene.

Samtidig har jeg lyst til å understreke at det på ingen måte må framstilles som om disse fem lastebilene til Nord-Korea på noen måte var overføring av krigsmateriell til den nordkoreanske stat. Her er det viktig å understreke at Røde Kors har et ansvar for å hjelpe folk som er i nød, også dem som er i nød under en diktator, og jeg finner ingen grunn til å sette spørsmålstegn ved at disse fem lastebilene til Nord-Korea faktisk har vært i stand til å gi viktig hjelp til 8 millioner mennesker.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:34:55]: Jeg takker nok en gang for svaret, som var et godt svar.

Vi er helt sikkert enige om alle sammen at dette er en god bruk av utstyr som Forsvaret ikke har behov for lenger. Jeg kjenner godt til M6, jeg kjenner kjøreegenskapene, og M6-lastebiler passer veldig godt til denne typen formål. Jeg har heller ingen vanskeligheter med at vi fortsatt skal gi bort denne typen utstyr og annet utstyr til slike organisasjoner, men eierforholdet må altså være avklart før vi gir bort noe.

Statsråd Kristin Krohn Devold [11:35:23]: Her er vi helt enige.

Presidenten: Det var dagens siste spørsmål, og sak nr. 1, spørretime, er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 11.40.
